

Sygn. akt II S 66/16, II S 72/16

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SO Weronika Oklejak (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Anna Nowak

SO Magdalena Meroń - Pomarańska

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016 roku w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi E. P.

przy uczestnictwie Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Rejonowym dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie do sygn. akt I Ns 552/15/N z wniosku E. P. przy uczestnictwie M. S., C. S., Z. B., R. W., W. M., R. M., S. W., B. W., J. W., K. L., W. P., M. C., H. S., Z. H., G. Z., J. Z., A. M. i M. M. o dział spadku i podział majątku wspólnego

postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie o sygn. I Ns 552/15/N doszło do naruszenia prawa skarżącej E. P. do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
2. przyznać skarżącej E. P. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie kwotę 2.000 zł (dwa tysiące złotych);
3. w pozostałej części skargę oddalić;
4. nakazać Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Krakowie zwrot na rzecz skarżącej kwoty 100 zł (sto złotych) uiszczonej tytułem opłaty od skargi;
5. nakazać Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie zwrot na rzecz skarżącej kwoty 100 zł (sto złotych) uiszczonej tytułem opłaty od skargi.

SSO Anna Nowak SSO Weronika Oklejak SSO Magdalena Meroń - Pomarańska

UZASADNIENIE

Skarżąca E. P. złożyła skargę w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki i domagała się stwierdzenia przewlekłości postępowania cywilnego w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego, toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie pod sygn. akt I Ns 552/15/N, przyznania od Skarbu Państwa na jej rzecz kwoty 20.000 zł oraz wydania Sądowi Rejonowemu zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności.

Uzasadniając żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania skarżąca wskazała, iż postępowanie toczące się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie pod sygn. akt I Ns 552/15/N trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności faktycznych i prawnych sprawy. Podnosiła, iż wniosek o zabezpieczenie winien być rozpoznany niezwłocznie, podobnie jak wyznaczenie terminu rozprawy. W opinii skarżącej Sąd nie podjął ku temu żadnych czynności.

W odpowiedzi na skargę, udział w postępowaniu zgłosił Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie, wnosząc o oddalenie skargi. Wywodził, iż w sprawie nie wystąpiły okresy braku czynności Sądu, a pojedyncze dłuższe odstępy pomiędzy poszczególnymi czynnościami wynikały z trudności kadrowych występujących w Wydziale I Cywilnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga jest częściowo uzasadniona.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r., Nr 179 poz. 1843) strona może wnieść skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania, tj. o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. O naruszeniu prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki można mówić tylko wówczas, gdy z przyczyn zawinionych przez sąd postępowanie w danej sprawie trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności i wydania merytorycznego rozstrzygnięcia.

Przeprowadzona analiza przedstawionych wraz ze skargą akt prowadzi do wniosku, że skarga jest uzasadniona. Biorąc pod uwagę terminowość i prawidłowość podjętych w sprawie czynności, uwzględniając charakter sprawy, jak również stopień jej skomplikowania, należy niewątpliwie uznać zarzuty skarżącej za częściowo zasadne.

Lektura akt wskazuje, iż w przedmiotowej sprawie podjęte zostały następujące czynności:

Wniosek o dział spadku i podział majątku wspólnego wraz z wnioskiem o zabezpieczenie roszczenia zostały wniesione przez skarżącą w dniu 16 marca 2015 roku. Dopiero po trzech miesiącach, tj. w dniu 16 czerwca 2015 r. wydano zarządzenie w przedmiocie wezwania E. P. do uzupełnienia braków wniosku. Wnioskodawczyni uzupełniła braki pismem z dnia 2 lipca 2015 r. (data prezentaty). Kolejne zarządzenie Sędziego Referenta wydane zostało po niemal 4 miesiącach, tj. 27 października 2015 r. Pismem z dnia 18 listopada 2015 r. skarżąca ponowiła wniosek o zabezpieczenie roszczenia poprzez wpis w odpowiednich księgach wieczystych ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu. Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2015 r. sąd odrzucił wniosek skarżącej o podział majątku wspólnego, oddalił wniosek o dział spadku i oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Odpis postanowienia doręczono E. P. w dniu 15 grudnia 2015 r. Skarżąca od powyższego postanowienia Sądu Rejonowego wniosła środki zaskarżenia. Aktualnie w sprawie toczy się postępowanie międzyinstancyjne.

Stosownie zaś do art. 5 ust. 1 w/w ustawy, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie. Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, skarga

na przewlekłość postępowania może być wniesiona do jego prawomocnego zakończenia (m.in. postanowienie SN z dnia 27 lipca 2005 r., III SPP 127/05, LEX 158117).

Analiza przebiegu postępowania objętego skargą wskazuje, że skarżąca słusznie podnosiła zarzut jego przewlekłości, o której mowa w art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Przewlekłość postępowania należy bowiem rozumieć jako nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 powołanej ustawy, długotrwałe zaniechanie przez sąd czynności lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych.

Stawiany przez skarżącą zarzut przewlekłości dotyczył długotrwałego procedowania w niniejszej sprawie, na co złożyły się długie okresy czasowe pomiędzy kolejnymi czynnościami Sądu. Zauważyć należy, że celem skargi na przewlekłość postępowania jest kontrola działania Sądu w zakresie prowadzonego postępowania pod kątem jego terminowości i prawidłowości podejmowanych działań, a okres procedowania Sądu należy zawsze odnieść do podjętych (lub nie) czynności Sądu. Odesłanie to powoduje, że w każdej sprawie – niezależnie od czasu jej trwania – musi zostać spełniona również przesłanka bezczynności Sądu, czy przejawiająca się zbyt długimi okresami nie podejmowania działań, czy też podejmowania tych działań, ale w oderwaniu od potrzeb postępowania i właściwego kierunku zmierzającego do wydania orzeczenia. To stan faktyczny i meritum sprawy decydują bowiem o tym, w jakim czasie sprawa ta może zostać zakończona, nie istnieją natomiast zobiektywizowane wyznaczone ramy czasowe dla sprawy o konkretnym przedmiocie, co jest oczywiste, gdyż trwanie procesu sądowego zależne jest od szeregu czynników, czasem obiektywnych, a czasem wynikających z działań uczestników postępowania w tym i Sądu. O okresie jej prowadzenia decyduje zawsze konkretny stan faktyczny, stopień jej faktycznej i prawnej zawilości, zachowanie się stron, w tym i strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Mając na względzie wskazaną wyżej sekwencję zdarzeń oraz występujące pomiędzy kolejnymi czynnościami Sądu odstępy czasu wskazać należy, że w niniejszej sprawie doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy skarżącej. W ocenie Sądu Okręgowego nie do zaakceptowania są okoliczności, iż pierwsze zarządzenie po wpływie wniosku, dotyczące uzupełnienia braków, wydawane jest dopiero po 3 miesiącach od wniesienia pisma, zaś kolejne po upływie niemal czterech miesięcy. Sąd Okręgowy zwraca ponadto uwagę, iż we wniosku inicjującym postępowanie zawarty został także wniosek o zabezpieczenie, który winien być zbadany niezwłocznie. Zdaniem Sądu Okręgowego czas rozpoznania niniejszej sprawy jest zbyt długi z uwagi na zwłokę w wydawaniu zarządzeń przez Sędziego Referenta. Sądowi Okręgowemu znana jest sytuacja Wydziału I Cywilnego Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie, przeciążenie sędziów i personelu pomocniczego nadmierną ilością pracy. W takiej sytuacji nawet dołożenie wszelkich starań przez Sędziego rozpoznającego sprawę nie pozwala na sprawne nadanie biegu sprawom znajdującym się w jego referacie. Trzeba jednak zaznaczyć, że fakty te nie mogą zwalniać Państwa, jako podmiotu odpowiedzialnego za zapewnienie sprawności postępowania, od ciężących na nim obowiązków zapewnienia stronie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki było skutkiem przyjętych przez państwo polskie zobowiązań międzynarodowych i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Istotna jest treść art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności określającego prawo człowieka do rzetelnego procesu, a zwłaszcza tego jego aspektu, który dotyczy prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie oraz rozumienie przesłanek przewlekłości postępowania prezentowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Obowiązek przestrzegania przyjętych zobowiązań międzynarodowych i zapewnienia obywatelom ochrony w celu ich dochodzenia spoczywa na Państwie jako takim. Dlatego też obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej spoczywa na wszystkich jego władzach (organach). Państwo ma więc obowiązek takiego zorganizowania warunków sprawowania władzy jurysdykcyjnej (w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej), aby nie dochodziło do przewlekłości postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2005 r., III SPP 34/05, OSNP 2005 nr 20, poz. 327 oraz z dnia 3 czerwca 2005 r., III SPP 109/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 33).

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji na podstawie art. 12 ust. 2 powołanej ustawy, zgodnie z którym uwzględniając skargę, sąd stwierdza, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy,

nastąpiła przewlekłość postępowania. Stosownie do treści art. 12 ust. 4 powołanej ustawy uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. Określając wysokość odpowiedniej - dla konkretnego uprawnionego - kwoty sąd ma obowiązek uwzględnienia przy tym ujawnionych, w toku postępowania w przedmiocie skargi na przewlekłość, a mających znaczenie dla jej wymiaru, okoliczności. W szczególności powinien wziąć pod uwagę sam rodzaj dolegliwości spowodowanej dla strony opieszałością postępowania, czas trwania tej przewlekłości, jej przyczyny, charakter postępowania, w którym stwierdzono przewlekłość, a także wpływ strony na zaistnienie tej przewlekłości. Kierując się tymi kryteriami, biorąc pod rozwagę interesy skarżącej i czas oraz przyczyny przewlekłości, w ocenie Sąd Okręgowy, odpowiednią dla zrekompensowania skarżącej naruszenia jej praw jest kwota 2.000 zł.

W pozostałej części skarga podlega oddaleniu. Brak jest podstaw do wydania sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności, gdyż sprawa zakończyła się w pierwszej instancji w dniu 8 grudnia 2015 roku i obecnie toczy się postępowanie międzyinstancyjne, w toku którego wszystkie czynności podejmowane są terminowo.

Wobec uwzględnienia skargi zwrotowi na rzecz skarżącej, w trybie art. 17 ust. 3 ustawy, podlegały uiszczony tytułem opłaty od skarg II S 66/16 i II S 72/16 kwoty po 100 zł.

SSO Anna Nowak SSO Weronika Oklejak SSO Magdalena Meroń - Pomarańska